

ผลการศึกษา

การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการไม่ได้รับวัคซีนป้องกันมาดทะยักของหญิงมีครรภ์ในชนบทอำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร ประชากรตัวอย่างคือ หญิงที่มีบุตรอายุต่ำกว่า 1 ปี ทุกคนในพื้นที่ศึกษาคือ ตำบลวังทอง ตำบลหนองปลิง และตำบลนาบ่อคำ ซึ่งมีประชากรตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 496 คน ผู้วิจัยสามารถติดตามสัมภาษณ์ประชากรตัวอย่างได้ 478 คน คิดเป็นร้อยละ 96.4 (ตารางที่ 4.1) สาเหตุที่ไม่สามารถติดตามได้ เนื่องจากประชากรตัวอย่างมีรายชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านแต่ตัวจริงไม่ประกอบอาชีพที่อื่น และในขณะที่สำรวจประชากรตัวอย่างไม่อยู่ในหมู่บ้านนั้นชั่วคราว

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของหญิงที่มีบุตรอายุต่ำกว่า 1 ปีที่สัมภาษณ์ได้จำแนกตามตำบลที่อยู่

ตำบล	หญิงที่มีบุตรอายุต่ำกว่า 1 ปี (ขอดจากทะเบียน)	หญิงที่มีบุตรอายุต่ำกว่า 1 ปีที่สัมภาษณ์ได้	
		จำนวน	ร้อยละ
วังทอง	135	131	97.0
หนองปลิง	147	138	93.9
นาบ่อคำ	214	209	97.7
รวม	496	478	96.4

จากนั้นนำมาจำแนกออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มหญิงที่ได้รับวัคซีนป้องกันบาดทะยักครบชุด (2 ครั้ง) จำนวน 396 คน (ร้อยละ 82.8) กลุ่มหญิงที่ได้รับวัคซีนป้องกันบาดทะยักไม่ครบชุด จำนวน 18 คน (ร้อยละ 3.8) และกลุ่มหญิงที่ไม่ได้รับวัคซีนป้องกันบาดทะยัก จำนวน 64 คน (ร้อยละ 13.4) ดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละของการได้รับวัคซีนป้องกันบาดทะยักของหญิงที่มีบุตรอายุต่ำกว่า 1 ปี

การได้รับวัคซีนป้องกันบาดทะยัก	จำนวน	ร้อยละ
ได้รับวัคซีนครบชุด	396	82.8
ได้รับวัคซีนไม่ครบชุด	18	3.8
ไม่ได้รับวัคซีน	64	13.4
รวม	478	100.0

ในการศึกษาครั้งนี้ การนำเสนอข้อมูลได้แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพของหญิง อาชีพของสามี รายได้ครอบครัวต่อเดือน ลำดับครรภ์ จำนวนบุตร สถานที่คลอดบุตร ระยะทางจากบ้านถึงสถานบริการสาธารณสุข การย้ายที่อยู่ การรู้จักโรคบาดทะยักในเด็กแรกเกิด และการรู้จักสถานที่ให้บริการวัคซีน

ส่วนที่ 2 ความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับโรคบาดทะยักและวัคซีนป้องกันโรค

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการไม่ได้รับวัคซีน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

อายุ พบว่า หญิงที่มีบุตรอายุต่ำกว่า 1 ปี จะมีอายุตั้งแต่ 14-45 ปี ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 20-24 ปี คิดเป็นร้อยละ 40.2 เมื่อพิจารณาตามการได้รับวัคซีน พบว่า กลุ่มหญิงที่ได้รับวัคซีนครบชุด กลุ่มหญิงที่ได้รับวัคซีนไม่ครบชุด และกลุ่มหญิงที่ไม่ได้รับวัคซีน มีอายุอยู่ในช่วง 20-24 ปี คิดเป็นร้อยละ 39.9, 50.0 และ 39.1 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.3)

ตารางที่ 4.3 ร้อยละของอายุของหญิงที่มีบุตรอายุต่ำกว่า 1 ปี จำแนกตามการได้รับวัคซีน

อายุ	การได้รับวัคซีน (ร้อยละ)			
	ครบชุด (n=396)	ไม่ครบชุด (n=18)	ไม่ได้รับ (n=64)	รวม (n=478)
14-19	15.7	16.7	9.4	14.9
20-24	39.9	50.0	39.1	40.2
25-29	25.8	11.1	29.7	25.7
30-34	11.6	22.2	12.5	12.1
> 35	7.1	0	9.4	7.1
รวม	100.1	100.0	100.1	100.0

ระดับการศึกษา พบว่า หญิงที่มีบุตรอายุต่ำกว่า 1 ปี มีระดับการศึกษาตั้งแต่ไม่ได้รับการศึกษาจนถึงระดับปริญญา ส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับ ป.1-ป.6 คิดเป็นร้อยละ 81.8 เมื่อพิจารณาตามการได้รับวัคซีน พบว่า กลุ่มหญิงที่ได้รับวัคซีนครบชุด กลุ่มหญิงที่ได้รับวัคซีนไม่ครบชุด และกลุ่มหญิงที่ไม่ได้รับวัคซีน ส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับ ป.1-ป.6 คิดเป็นร้อยละ 83.8, 88.9 และ 67.2 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.4)

ตารางที่ 4.4 ร้อยละของระดับการศึกษาของหญิงที่มีบุตรอายุต่ำกว่า 1 ปี จำแนกตามการได้รับวัคซีน

ระดับการศึกษา	การได้รับวัคซีน (ร้อยละ)			
	ครบชุด (n=396)	ไม่ครบชุด (n=18)	ไม่ได้รับ (n=64)	รวม (n=478)
ไม่ได้เรียน	8.3	5.6	25.0	10.5
ป.1-ป.6	83.8	88.9	67.2	81.8
ม.1-ม.6	5.6	5.6	7.8	5.9
อนุปริญญาขึ้นไป	2.3	0	0	1.9
รวม	100.0	100.1	100.0	100.1

อาชีพของหญิง พบว่า หญิงที่มีบุตรอายุต่ำกว่า 1 ปี ส่วนใหญ่มีอาชีพทำนา ทำไร่ คิดเป็นร้อยละ 65.5 เมื่อพิจารณาตามการได้รับวัคซีน พบว่า กลุ่มหญิงที่ได้รับวัคซีนครบชุด กลุ่มหญิงที่ได้รับวัคซีนไม่ครบชุด และกลุ่มหญิงที่ไม่ได้รับวัคซีน มีอาชีพทำนา ทำไร่ คิดเป็นร้อยละ 67.9, 77.8 และ 46.9 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.5)

ตารางที่ 4.5 ร้อยละของอาชีพของหญิงที่มีบุตรอายุต่ำกว่า 1 ปี จำแนกตามการได้รับวัคซีน

อาชีพของหญิง	การได้รับวัคซีน (ร้อยละ)			
	ครบชุด (n=396)	ไม่ครบชุด (n=18)	ไม่ได้รับ (n=64)	รวม (n=478)
แม่บ้าน	13.1	5.6	12.5	12.8
ทำนา ทำไร่	67.9	77.8	46.9	65.5
ค้าขาย	3.8	0	3.1	3.6
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	2.3	0	0	1.9
รับจ้าง	12.9	16.7	37.5	16.3
รวม	100.0	100.1	100.0	100.1

อาชีพของสามี พบว่า หญิงที่มีบุตรอายุต่ำกว่า 1 ปี ส่วนใหญ่สามีจะประกอบอาชีพ
 ทำนา ทำไร่ คิดเป็นร้อยละ 70.4 เมื่อพิจารณาตามการได้รับวัคซีน พบว่า กลุ่มหญิงที่ได้รับ
 วัคซีนครบชุด กลุ่มหญิงที่ได้รับวัคซีนไม่ครบชุด และกลุ่มหญิงที่ไม่ได้รับวัคซีน ส่วนใหญ่สามีจะ
 ประกอบอาชีพ ทำนา ทำไร่ คิดเป็นร้อยละ 74.2, 55.6 และ 50.8 ตามลำดับ (ตารางที่
 4.6)

ตารางที่ 4.6 ร้อยละอาชีพของสามีของหญิงที่มีบุตรอายุต่ำกว่า 1 ปี จำแนกตามการได้
 รับวัคซีน

อาชีพของสามี	การได้รับวัคซีน (ร้อยละ)			
	ครบชุด (n=396)	ไม่ครบชุด (n=18)	ไม่ได้รับ (n=63)	รวม (n=477)
ทำนา ทำไร่	74.2	55.6	50.8	70.4
ค้าขาย	3.0	0	1.6	2.7
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	4.3	0	1.6	3.8
รับจ้าง	18.4	44.4	46.0	23.0
รวม	99.9	100.0	100.0	99.9

missing = 1

รายได้ครอบครัวต่อเดือน พบว่า หญิงที่มีบุตรอายุต่ำกว่า 1 ปี มีรายได้ครอบครัวต่อเดือน แตกต่างกันตั้งแต่ 416 บาทถึง 15,000 บาท ส่วนใหญ่มีรายได้อยู่ในช่วง 1,001-3,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 74.3 เมื่อพิจารณาตามการได้รับวัคซีน พบว่า กลุ่มหญิงที่ได้รับวัคซีนครบชุด กลุ่มหญิงที่ได้รับวัคซีนไม่ครบชุด และกลุ่มหญิงที่ไม่ได้รับวัคซีน มีรายได้อยู่ในช่วง 1,001-3,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 72.5, 77.8 และ 84.4 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.7)

ตารางที่ 4.7 ร้อยละของรายได้ครอบครัวต่อเดือนของหญิงที่มีบุตรอายุต่ำกว่า 1 ปี จำแนกตามการได้รับวัคซีน

รายได้ครอบครัวต่อเดือน	การได้รับวัคซีน (ร้อยละ)			
	ครบชุด (n=396)	ไม่ครบชุด (n=18)	ไม่ได้รับ (n=64)	รวม (n=478)
< 1,000	17.9	16.7	12.5	17.2
1,001-3,000	72.5	77.8	84.4	74.3
3,001-5,000	6.8	5.6	3.1	6.3
≥ 5,001	2.8	0	0	2.3
รวม	100.0	100.1	100.0	100.1

ลำดับครรภ์ พบว่า หญิงที่มีบุตรอายุต่ำกว่า 1 ปี มีการตั้งครรภ์ตั้งแต่ 1-20 ครั้ง ส่วนใหญ่จะตั้งครรภ์ 1-2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 75.5 เมื่อพิจารณาตามการได้รับวัคซีน พบว่า กลุ่มหญิงที่ได้รับวัคซีนครบชุด กลุ่มหญิงที่ได้รับวัคซีนไม่ครบชุด และกลุ่มหญิงที่ไม่ได้รับวัคซีน ส่วนใหญ่จะตั้งครรภ์ 1-2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 78.8, 72.2 และ 56.3 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.8)

ตารางที่ 4.8 ร้อยละของลำดับครรภ์ของหญิงที่มีบุตรอายุต่ำกว่า 1 ปี จำแนกตามการได้รับวัคซีน

ลำดับครรภ์	การได้รับวัคซีน (ร้อยละ)			
	ครบชุด	ไม่ครบชุด	ไม่ได้รับ	รวม
	(n=396)	(n=18)	(n=64)	(n=478)
1-2	78.8	72.2	56.3	75.5
3-4	17.2	27.8	34.4	19.9
≥ 5	4.0	0	9.4	4.6
รวม	100.0	100.0	100.1	100.0

จำนวนบุตร พบว่า หญิงที่มีบุตรอายุต่ำกว่า 1 ปี จะมีบุตรตั้งแต่ 1-6 คน ส่วนใหญ่จะมีบุตร 1-2 คน คิดเป็นร้อยละ 81.4 เมื่อพิจารณาตามการได้รับวัคซีน พบว่า กลุ่มหญิงที่ได้รับวัคซีนครบชุด กลุ่มหญิงที่ได้รับวัคซีนไม่ครบชุด และกลุ่มหญิงที่ไม่ได้รับวัคซีน จะมีบุตร 1-2 คน คิดเป็นร้อยละ 84.3, 77.8 และ 64.1 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.9)

ตารางที่ 4.9 ร้อยละของจำนวนบุตรของหญิงที่มีบุตรอายุต่ำกว่า 1 ปี จำแนกตามการได้รับวัคซีน

จำนวนบุตร	การได้รับวัคซีน (ร้อยละ)			รวม (n=478)
	ครบชุด (n=396)	ไม่ครบชุด (n=18)	ไม่ได้รับ (n=64)	
1-2	84.3	77.8	64.1	81.4
3-4	14.1	22.2	28.1	16.3
5-6	1.5	0	7.8	2.3
รวม	99.9	100.0	100.0	100.0

สถานที่คลอดบุตร พบว่า หญิงที่มีบุตรอายุต่ำกว่า 1 ปี ส่วนใหญ่นิยมไปคลอดบุตรที่โรงพยาบาลจังหวัด คิดเป็นร้อยละ 54.6 เมื่อพิจารณาตามการได้รับวัคซีน พบว่า กลุ่มหญิงที่ได้รับวัคซีนครบชุด กลุ่มหญิงที่ได้รับวัคซีนไม่ครบชุด และกลุ่มหญิงที่ไม่ได้รับวัคซีน ส่วนใหญ่นิยมไปคลอดบุตรที่โรงพยาบาลจังหวัด คิดเป็นร้อยละ 54.8, 50.0 และ 54.7 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.10)

ตารางที่ 4.10 ร้อยละของสถานที่คลอดบุตรของหญิงที่มีบุตรอายุต่ำกว่า 1 ปี จำแนกตามการได้รับวัคซีน

สถานที่คลอดบุตร	การได้รับวัคซีน (ร้อยละ)			
	ครบชุด (n=396)	ไม่ครบชุด (n=18)	ไม่ได้รับ (n=64)	รวม (n=478)
สถานเอนามัย	11.9	5.6	6.3	10.9
โรงพยาบาลชุมชน	8.8	11.1	9.4	9.0
โรงพยาบาลจังหวัด	54.8	50.0	54.7	54.6
คลินิก	10.6	16.7	7.8	10.5
ที่บ้าน	13.9	16.7	21.9	15.1
รวม	100.0	100.1	100.1	100.1

ระยะทางจากบ้านถึงสถานบริการสาธารณสุข พบว่า หญิงที่มีบุตรอายุต่ำกว่า 1 ปี บ้านจะอยู่ห่างจากสถานบริการสาธารณสุข ตั้งแต่ 1-12 กิโลเมตร ส่วนใหญ่จะอยู่ในระดับ 2-5 กิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 52.7 เมื่อพิจารณาตามการได้รับวัคซีน พบว่า กลุ่มหญิงที่ได้รับวัคซีนครบชุด กลุ่มหญิงที่ได้รับวัคซีนไม่ครบชุด และกลุ่มหญิงที่ไม่ได้รับวัคซีน บ้านจะอยู่ห่างจากสถานบริการสาธารณสุขในระยะ 2-5 กิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 51.0, 66.7 และ 59.4 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.11)

ตารางที่ 4.11 ร้อยละของระยะทางจากบ้านถึงสถานบริการสาธารณสุขของหญิงที่มีบุตรอายุต่ำกว่า 1 ปี จำแนกตามการได้รับวัคซีน

ระยะทางจากบ้านถึง สถานบริการสาธารณสุข	การได้รับวัคซีน (ร้อยละ)			
	ครบชุด (n=396)	ไม่ครบชุด (n=18)	ไม่ได้รับ (n=64)	รวม (n=478)
< 1	32.6	27.8	17.2	30.3
2-5	51.0	66.7	59.4	52.7
> 5	16.4	5.6	23.4	16.9
รวม	100.0	100.1	100.0	99.9

การย้ายที่อยู่ พบว่า ในรอบปีที่ผ่านมาหญิงที่มีบุตรอายุต่ำกว่า 1 ปี เคยย้ายที่อยู่เพื่อไปประกอบอาชีพที่อื่น คิดเป็นร้อยละ 18.8 เมื่อพิจารณาตามการได้รับวัคซีน พบว่า กลุ่มหญิงที่ได้รับวัคซีนครบชุด กลุ่มหญิงที่ได้รับวัคซีนไม่ครบชุด และกลุ่มหญิงที่ไม่ได้รับวัคซีน เคยย้ายที่อยู่ คิดเป็นร้อยละ 16.9, 22.2 และ 29.7 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.12)

ตารางที่ 4.12 ร้อยละของการย้ายที่อยู่ของหญิงที่มีบุตรอายุต่ำกว่า 1 ปี จำแนกตามการได้รับวัคซีน

การย้ายที่อยู่	การได้รับวัคซีน (ร้อยละ)			
	ครบชุด (n=396)	ไม่ครบชุด (n=18)	ไม่ได้รับ (n=64)	รวม (n=478)
เคย	16.9	22.2	29.7	18.8
ไม่เคย	83.1	77.8	70.3	81.2
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0

การรู้จักโรคบาดทะยักในเด็กแรกเกิด พบว่า หญิงที่มีบุตรอายุต่ำกว่า 1 ปี ไม่รู้จักโรคบาดทะยักในเด็กแรกเกิด คิดเป็นร้อยละ 33.1 เมื่อพิจารณาตามการได้รับวัคซีน พบว่า กลุ่มหญิงที่ได้รับวัคซีนครบชุด กลุ่มหญิงที่ได้รับวัคซีนไม่ครบชุด และกลุ่มหญิงที่ไม่ได้รับวัคซีน ไม่รู้จักโรคบาดทะยักในเด็กแรกเกิด คิดเป็นร้อยละ 27.5, 44.4 และ 64.1 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.13)

ตารางที่ 4.13 ร้อยละของการรู้จักโรคบาดทะยักในเด็กแรกเกิดของหญิงที่มีบุตรอายุต่ำกว่า 1 ปี จำแนกตามการได้รับวัคซีน

การรู้จักโรคบาดทะยัก ในเด็กแรกเกิด	การได้รับวัคซีน (ร้อยละ)			
	ครบชุด (n=396)	ไม่ครบชุด (n=18)	ไม่ได้รับ (n=64)	รวม (n=478)
รู้จัก	72.5	55.6	35.9	66.9
ไม่รู้จัก	27.5	44.4	64.1	33.1
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0

การรู้จักสถานที่ให้บริการวัคซีน พบว่า หญิงที่มีบุตรอายุต่ำกว่า 1 ปี ไม่รู้จักสถานที่
ที่ให้บริการวัคซีน คิดเป็นร้อยละ 5.6 เมื่อพิจารณาตามการได้รับวัคซีน พบว่า กลุ่มหญิงที่
ได้รับวัคซีนครบชุด กลุ่มหญิงที่ได้รับวัคซีนไม่ครบชุด และกลุ่มหญิงที่ไม่ได้รับวัคซีน ไม่รู้จัก
สถานที่ให้บริการวัคซีน คิดเป็นร้อยละ 2.0, 5.6 และ 28.1 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.14)

ตารางที่ 4.14 ร้อยละของการรู้จักสถานที่ให้บริการวัคซีนของหญิงที่มีบุตรอายุต่ำกว่า 1 ปี
จำแนกตามการได้รับวัคซีน

การรู้จักสถานที่ให้บริการ วัคซีน	การได้รับวัคซีน (ร้อยละ)			รวม (n=478)
	ครบชุด (n=396)	ไม่ครบชุด (n=18)	ไม่ได้รับ (n=64)	
รู้จัก	98.0	94.4	71.9	94.4
ไม่รู้จัก	2.0	5.6	28.1	5.6
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0

สำหรับอุปสรรคในการไปรับวัคซีนป้องกันมาดทะยักของกลุ่มหญิงที่ได้รับวัคซีนไม่ครบชุด ในระหว่างที่ตั้งครรภ์ให้เหตุผลว่า ไม่มีเวลา ไม่ว่าง ร้อยละ 50.0 ไปฝากครรภ์เมื่อใกล้คลอด ร้อยละ 27.8 บ้านอยู่ไกลสถานบริการสาธารณสุข ร้อยละ 16.7 และลี้มันด์ ร้อยละ 16.7 (ตารางที่ 4.15)

ตารางที่ 4.15 ร้อยละของหญิงที่มีบุตรอายุต่ำกว่า 1 ปีที่ได้รับวัคซีนป้องกันมาดทะยักไม่ครบชุด (2 ครั้ง) ในระหว่างที่ตั้งครรภ์ต่อเหตุผลที่ทำให้ได้รับวัคซีนไม่ครบชุด (จำนวน 18 คน)

เหตุผล*	ร้อยละ
1. ไม่มีเวลา ไม่ว่าง	50.0
2. ฝากครรภ์เมื่อ ใกล้คลอด	27.8
3. ลี้มันด์	16.7
4. บ้านอยู่ไกลสถานบริการสาธารณสุข	16.7
5. ต้องย้ายที่อยู่บ่อย	11.1
6. ไม่มีเงิน	11.1
7. การเดินทางไม่สะดวก	5.6

* เหตุผลที่ทำให้หญิงได้รับวัคซีนป้องกันมาดทะยักไม่ครบ 2 ครั้ง ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ส่วนกลุ่มหญิงที่ไม่ได้รับวัคซีนป้องกันบาดทะยักในระหว่างที่ตั้งครรภ์ ให้เหตุผลว่าไม่ได้ฝากครรภ์ ร้อยละ 64.0 ไม่มีเวลา ไม่ว่าง ร้อยละ 50.0 และไม่รู้ว่ามีที่ตั้งครรภ์แล้วต้องฉีดวัคซีนป้องกันบาดทะยัก ร้อยละ 25.0 (ตารางที่ 4.16)

ตารางที่ 4.16 ร้อยละของหญิงที่มีบุตรอายุต่ำกว่า 1 ปี ที่ไม่ได้รับวัคซีนป้องกันบาดทะยักในระหว่างที่ตั้งครรภ์ต่อเหตุผลที่ทำให้ไม่ได้รับวัคซีน (จำนวน 64 คน)

เหตุผล*	ร้อยละ
1. ไม่ได้ฝากท้อง	64.0
2. ไม่มีเวลา ไม่ว่าง	50.0
3. ไม่รู้ว่าเมื่อตั้งครรรภ์แล้วต้องฉีดวัคซีนป้องกันบาดทะยัก	25.0
4. ต้องย้ายที่อยู่บ่อย	21.9
5. อื่น ๆ	18.8
6. บ้านอยู่ไกลสถานบริการสาธารณสุข	17.2
7. การเดินทางไม่สะดวก	14.1
8. ไม่มีเงิน	9.4

* เหตุผลที่ทำให้หญิงไม่ได้รับวัคซีนป้องกันบาดทะยักตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ส่วนที่ 2 ความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับโรคบาดทะยักและวัคซีนป้องกันโรค

จากการศึกษาในด้านความรู้เกี่ยวกับโรคบาดทะยักและวัคซีนป้องกันโรค พบว่าหญิงที่มีบุตรอายุต่ำกว่า 1 ปี มีความรู้เกี่ยวกับวิธีการติดต่อของโรคบาดทะยักในเด็กแรกเกิดได้อย่างถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 35.3 มีความรู้ไม่ถูกต้องและไม่มีความรู้ คิดเป็นร้อยละ 64.7 เมื่อพิจารณาตามการได้รับวัคซีน พบว่า กลุ่มหญิงที่ได้รับวัคซีนครบชุด มีความรู้ถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 36.9 มีความรู้ไม่ถูกต้องและไม่มีความรู้ คิดเป็นร้อยละ 63.0 กลุ่มหญิงที่ได้รับวัคซีนไม่ครบชุด มีความรู้ถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 20.0 มีความรู้ไม่ถูกต้องและไม่มีความรู้ คิดเป็น

ร้อยละ 80.0 และกลุ่มหญิงที่ไม่ได้รับวัคซีน มีความรู้ถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 21.7 มีความรู้ไม่ถูกต้องและไม่มีความรู้ คิดเป็นร้อยละ 78.2

ความรู้ในเรื่องของโรคบาดทะยักในเด็กแรกเกิดเป็นโรคที่ป้องกันได้ พบว่า หญิงที่มีบุตรอายุต่ำกว่า 1 ปี มีความรู้ถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 82.5 มีความรู้ไม่ถูกต้องและไม่มีความรู้ คิดเป็นร้อยละ 17.5 เมื่อพิจารณาตามการได้รับวัคซีน พบว่า กลุ่มหญิงที่ได้รับวัคซีนครบชุด มีความรู้ถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 83.3 มีความรู้ไม่ถูกต้องและไม่มีความรู้ คิดเป็นร้อยละ 16.7 กลุ่มหญิงที่ได้รับวัคซีนไม่ครบชุด มีความรู้ถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 90.0 มีความรู้ไม่ถูกต้องและไม่มีความรู้ คิดเป็นร้อยละ 10.0 และกลุ่มหญิงที่ไม่ได้รับวัคซีน มีความรู้ถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 69.6 มีความรู้ไม่ถูกต้องและไม่มีความรู้ คิดเป็นร้อยละ 30.4

ความรู้ในเรื่องของวิธีการป้องกันบุตรไม่ให้ป่วยเป็นโรคบาดทะยักในเด็กแรกเกิด พบว่า หญิงที่มีบุตรอายุต่ำกว่า 1 ปี มีความรู้ถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 74.4 มีความรู้ไม่ถูกต้องและไม่มีความรู้ คิดเป็นร้อยละ 25.7 เมื่อพิจารณาตามการได้รับวัคซีน พบว่า กลุ่มหญิงที่ได้รับวัคซีนครบชุด มีความรู้ถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 76.7 มีความรู้ไม่ถูกต้องและไม่มีความรู้ คิดเป็นร้อยละ 23.4 กลุ่มหญิงที่ได้รับวัคซีนไม่ครบชุด มีความรู้ถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 80.0 มีความรู้ไม่ถูกต้องและไม่มีความรู้ คิดเป็นร้อยละ 20.0 และกลุ่มหญิงที่ไม่ได้รับวัคซีน มีความรู้ถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 43.5 มีความรู้ไม่ถูกต้องและไม่มีความรู้ คิดเป็นร้อยละ 56.5

ความรู้ในเรื่องของจำนวนครั้งของการฉีดวัคซีนป้องกันบาดทะยักในระหว่างตั้งครรภ์ พบว่า หญิงที่มีบุตรอายุต่ำกว่า 1 ปี มีความรู้ถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 80.9 มีความรู้ไม่ถูกต้องและไม่มีความรู้ คิดเป็นร้อยละ 19.1 เมื่อพิจารณาตามการได้รับวัคซีน พบว่า กลุ่มหญิงที่ได้รับวัคซีนครบชุด มีความรู้ถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 85.7 มีความรู้ไม่ถูกต้องและไม่มีความรู้ คิดเป็นร้อยละ 14.3 กลุ่มหญิงที่ได้รับวัคซีนไม่ครบชุด มีความรู้ถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 70.0 มีความรู้ไม่ถูกต้องและไม่มีความรู้ คิดเป็นร้อยละ 30.0 และกลุ่มหญิงที่ไม่ได้รับวัคซีน มีความรู้ถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 26.1 มีความรู้ไม่ถูกต้องและไม่มีความรู้ คิดเป็นร้อยละ 73.9 (ตารางที่ 4.17)

ตารางที่ 4.17 ร้อยละของความรู้เกี่ยวกับโรคบาดทะยักและวัคซีนป้องกันโรคของหญิงที่มีบุตรอายุต่ำกว่า 1 ปี จำแนกตามลักษณะของคำตอบ

ความรู้	คำตอบ (ร้อยละ)			รวม
	ตอบถูก	ตอบผิด	ไม่รู้	
1. วิธีการติดต่อของ โรคบาดทะยักใน				
เด็กแรกเกิด*				
หญิงที่ได้รับวัคซีนครบชุด (n=287)	36.9	18.1	44.9	99.9
หญิงที่ได้รับวัคซีนไม่ครบชุด (n=10)	20.0	10.0	70.0	100.0
หญิงที่ไม่ได้รับวัคซีน (n=23)	21.7	13.0	65.2	99.9
รวม (n=320)	35.3	17.5	47.2	100.0
2. โรคบาดทะยักในเด็กแรกเกิดเป็น				
โรคที่ป้องกันได้**				
หญิงที่ได้รับวัคซีนครบชุด (n=287)	83.3	5.6	11.1	100.0
หญิงที่ได้รับวัคซีนไม่ครบชุด (n=10)	90.0	0	10.0	100.0
หญิงที่ไม่ได้รับวัคซีน (n=23)	96.6	4.3	26.1	100.0
รวม (n=320)	82.5	5.3	12.2	100.0

คำตอบที่ถูกต้อง * เชื้อโรคเข้าทางสายสะดือหรือทางบาดแผลในระหว่างคลอดหรือ
เกิดจากการดูแลแผลสะดือไม่ถูกต้อง

** ป้องกันได้

ตารางที่ 4.17 (ต่อ)

ความรู้	คำตอบ (ร้อยละ)			
	ตอบถูก	ตอบผิด	ไม่รู้	รวม
3. วิธีการป้องกันโรคบาดทะยักในเด็ก				
แรกเกิด*				
หญิงที่ได้รับวัคซีนครบชุด (n=287)	76.7	10.5	12.9	100.1
หญิงที่ได้รับวัคซีนไม่ครบชุด (n=10)	80.0	10.0	10.0	100.0
หญิงที่ไม่ได้รับวัคซีน (n=23)	43.5	21.7	34.8	100.0
รวม (n=320)	74.4	11.3	14.4	100.1
4. จำนวนครั้งของการฉีดวัคซีนป้องกัน				
บาดทะยัก**				
หญิงที่ได้รับวัคซีนครบชุด (n=287)	85.7	5.9	8.4	100.0
หญิงที่ได้รับวัคซีนไม่ครบชุด (n=10)	70.0	20.0	10.0	100.0
หญิงที่ไม่ได้รับวัคซีน (n=23)	26.1	8.7	65.2	100.0
รวม (n=320)	80.9	6.6	12.5	100.0

คำตอบที่ถูกต้อง * ฉีดวัคซีนป้องกันบาดทะยักในขณะตั้งครรภ์

** 2 ครั้ง

ทัศนคติเกี่ยวกับโรคบาดทะยักและวัคซีนป้องกันโรค จากการศึกษา พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับโรคบาดทะยักใน เด็กแรกเกิดเป็นอันตรายที่ทำให้เด็กถึงตายได้ มีหญิงที่มีบุตรอายุต่ำกว่า 1 ปี ตอบเห็นด้วย คิดเป็นร้อยละ 84.7 ไม่แน่ใจ คิดเป็นร้อยละ 12.3 และไม่เห็นด้วย คิดเป็นร้อยละ 2.9 เมื่อพิจารณาตามการได้รับวัคซีน พบว่า กลุ่มหญิงที่ได้รับวัคซีนครบชุด ตอบเห็นด้วย คิดเป็นร้อยละ 87.6 ไม่แน่ใจ คิดเป็นร้อยละ 9.1 และไม่เห็นด้วย คิดเป็นร้อยละ 3.3 กลุ่มหญิงที่ได้รับวัคซีนไม่ครบชุดตอบเห็นด้วย คิดเป็นร้อยละ 88.9 ไม่แน่ใจ คิดเป็นร้อยละ 11.1 กลุ่มหญิงที่ไม่ได้รับวัคซีนตอบเห็นด้วย คิดเป็นร้อยละ 65.6 ไม่แน่ใจ คิดเป็นร้อยละ 32.8 และไม่เห็นด้วย คิดเป็นร้อยละ 1.6

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการฉีดวัคซีนป้องกันบาดทะยักให้แก่มารดาขณะตั้งครรภ์จะป้องกันโรคบาดทะยักในเด็กแรกเกิดได้ พบว่า หญิงที่มีบุตรอายุต่ำกว่า 1 ปี ตอบเห็นด้วย คิดเป็นร้อยละ 85.6 ไม่แน่ใจ คิดเป็นร้อยละ 13.0 และไม่เห็นด้วย คิดเป็นร้อยละ 1.5 เมื่อพิจารณาตามการได้รับวัคซีน พบว่า กลุ่มหญิงที่ได้รับวัคซีนครบชุด ตอบเห็นด้วย คิดเป็นร้อยละ 89.4 ไม่แน่ใจ คิดเป็นร้อยละ 8.8 และไม่เห็นด้วย คิดเป็นร้อยละ 1.8 กลุ่มหญิงที่ได้รับวัคซีนไม่ครบชุดตอบเห็นด้วย คิดเป็นร้อยละ 83.3 ไม่แน่ใจ คิดเป็นร้อยละ 16.7 กลุ่มหญิงที่ไม่ได้รับวัคซีนตอบเห็นด้วย คิดเป็นร้อยละ 62.5 ไม่แน่ใจ คิดเป็นร้อยละ 37.5

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการฉีดวัคซีนป้องกันบาดทะยักในขณะตั้งครรภ์เป็นสิ่งจำเป็น พบว่า หญิงที่มีบุตรอายุต่ำกว่า 1 ปี ตอบเห็นด้วย คิดเป็นร้อยละ 79.1 ไม่แน่ใจคิดเป็นร้อยละ 14.4 และไม่เห็นด้วย คิดเป็นร้อยละ 6.5 เมื่อพิจารณาตามการได้รับวัคซีน พบว่า กลุ่มหญิงที่ได้รับวัคซีนครบชุด ตอบเห็นด้วย คิดเป็นร้อยละ 82.3 ไม่แน่ใจ คิดเป็นร้อยละ 11.4 และไม่เห็นด้วย คิดเป็นร้อยละ 6.3 กลุ่มหญิงที่ได้รับวัคซีนไม่ครบชุด ตอบเห็นด้วย คิดเป็นร้อยละ 77.8 ไม่แน่ใจ คิดเป็นร้อยละ 22.2 กลุ่มหญิงที่ไม่ได้รับวัคซีน ตอบเห็นด้วย คิดเป็นร้อยละ 59.4 ไม่แน่ใจ คิดเป็นร้อยละ 31.3 และไม่เห็นด้วย คิดเป็นร้อยละ 9.4

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการฉีดวัคซีนป้องกันบาดทะยักขณะตั้งครรภ์ทำให้เสียเวลาและสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายโดยไม่จำเป็นพบว่า หญิงที่มีบุตรอายุต่ำกว่า 1 ปี ตอบเห็นด้วย คิดเป็นร้อยละ 11.9 ไม่แน่ใจ คิดเป็นร้อยละ 13.0 และไม่เห็นด้วย คิดเป็นร้อยละ 75.1 เมื่อ

พิจารณาตามการได้รับวัคซีน พบว่า กลุ่มหญิงที่ได้รับวัคซีนครบชุด ตอบเห็นด้วย คิดเป็นร้อยละ 12.9 ไม่แน่ใจ คิดเป็นร้อยละ 9.6 และไม่เห็นด้วย คิดเป็นร้อยละ 77.5 กลุ่มหญิงที่ได้รับวัคซีนไม่ครบชุด ตอบเห็นด้วย คิดเป็นร้อยละ 5.6 ไม่แน่ใจ คิดเป็นร้อยละ 22.2 และไม่เห็นด้วย คิดเป็นร้อยละ 72.2 กลุ่มหญิงที่ไม่ได้รับวัคซีน ตอบเห็นด้วย คิดเป็นร้อยละ 7.8 ไม่แน่ใจ คิดเป็นร้อยละ 31.3 และไม่เห็นด้วย คิดเป็นร้อยละ 60.9 (ตารางที่ 4.18)

ตารางที่ 4.18 ร้อยละของทัศนคติเกี่ยวกับโรคบาดทะยักและวัคซีนป้องกันโรคของหญิงที่มีบุตรอายุต่ำกว่า 1 ปี จำแนกตามลักษณะของความคิดเห็น

ทัศนคติ	ความคิดเห็น (ร้อยละ)			
	เห็นด้วย	ไม่รู้/ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	รวม
1. โรคบาดทะยักในเด็กแรกเกิดเป็นอันตรายที่ทำให้เด็กถึงตายได้				
หญิงที่ได้รับวัคซีนครบชุด (n=396)	87.6	9.1	3.3	100.0
หญิงที่ได้รับวัคซีนไม่ครบชุด (n=18)	88.9	11.1	0	100.0
หญิงที่ไม่ได้รับวัคซีน (n=64)	65.6	32.8	1.6	100.0
รวม (n=478)	84.7	12.3	2.9	99.9
2. การฉีดวัคซีนป้องกันบาดทะยักให้แก่มารดาขณะตั้งครรภ์จะป้องกันโรคบาดทะยักในเด็กแรกเกิดได้				
หญิงที่ได้รับวัคซีนครบชุด (n=396)	89.4	8.8	1.8	100.0
หญิงที่ได้รับวัคซีนไม่ครบชุด (n=18)	83.3	16.7	0	100.0
หญิงที่ไม่ได้รับวัคซีน (n=64)	62.5	37.5	0	100.0
รวม (n=478)	85.6	13.0	1.5	100.1

ตารางที่ 4.18 (ต่อ)

ทัศนคติ	ความคิดเห็น (ร้อยละ)			
	เห็นด้วย	ไม่รู้/ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	รวม
3. การฉีดวัคซีนป้องกันบาดทะยักในขณะตั้งครรรภ์ เป็นสิ่งจำเป็น				
หญิงที่ได้รับวัคซีนครบชุด (n=396)	82.3	11.4	6.3	100.0
หญิงที่ได้รับวัคซีนไม่ครบชุด (n=18)	77.8	22.2	0	100.0
หญิงที่ไม่ได้รับวัคซีน (n=64)	59.4	31.3	9.4	100.1
รวม (n=478)	79.1	14.4	6.5	100.0
4. การฉีดวัคซีนป้องกันบาดทะยักขณะตั้งครรรภ์ทำให้ต้องเสียเวลาและสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายโดยไม่จำเป็น				
หญิงที่ได้รับวัคซีนครบชุด (n=396)	12.9	9.6	77.5	100.0
หญิงที่ได้รับวัคซีนไม่ครบชุด (n=18)	5.6	22.2	72.2	100.0
หญิงที่ไม่ได้รับวัคซีน (n=64)	7.8	31.3	60.9	100.0
รวม (n=478)	11.9	13.0	75.1	100.0

ส่วนที่ 3 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการไม่ได้รับวัคซีน

ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ศึกษา ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มมารดาตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ได้รับวัคซีนครบชุด และกลุ่มที่ไม่ได้รับวัคซีน ซึ่งได้รวมกลุ่มที่ได้รับวัคซีนไม่ครบชุดกับกลุ่มที่ไม่ได้รับวัคซีนไว้กลุ่มเดียวกัน ทั้งนี้เนื่องจาก การได้รับวัคซีนไม่ครบชุดและการไม่ได้รับวัคซีน เป็นปัญหาต่อการดำเนินงานสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรคบาดทะยักของ

หญิงมีครรภ์เช่นเดียวกัน

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ โดยใช้ Chi-square test ตัวแปรดังต่อไปนี้คือ ระดับการศึกษา อาชีพของหญิง อาชีพของสามี ระยะทางจากบ้านถึงสถานบริการสาธารณสุข การย้ายที่อยู่ การรู้จักสถานที่ให้บริการวัคซีน สถานที่คลอดบุตร และการรู้จักโรคบาดทะยักในเด็กแรกเกิดกับการไม่ได้รับวัคซีน ผลปรากฏว่า

- ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับการไม่ได้รับวัคซีนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p = .0037)
- อาชีพของหญิงและอาชีพของสามี มีความสัมพันธ์กับการไม่ได้รับวัคซีนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p = .0001 และ .0000 ตามลำดับ)
- ระยะทางจากบ้านถึงสถานบริการสาธารณสุข ไม่มีความสัมพันธ์กับการไม่ได้รับวัคซีนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p = .0644)
- สถานที่คลอดบุตร ไม่มีความสัมพันธ์กับการไม่ได้รับวัคซีนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p = .2368)
- การย้ายที่อยู่มีความสัมพันธ์กับการไม่ได้รับวัคซีนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p = .0190)
- การรู้จักสถานที่ให้บริการวัคซีนมีความสัมพันธ์กับการไม่ได้รับวัคซีนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p = .0000)
- การรู้จักโรคบาดทะยักในเด็กแรกเกิด มีความสัมพันธ์กับการไม่ได้รับวัคซีนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p = .0000) ดังตารางที่ 4.19

ตารางที่ 4.19 สรุปผลการทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ กับการไม่ได้รับวัคซีนป้องกัน
บาดทะยัก โดยใช้ Chi-square test

ตัวแปร	n	df	Chi-square	p-value	
การศึกษา	478	2	11.17962	0.0037	**
อาชีพของหญิง	478	3	20.73065	0.0001	**
อาชีพของสามี	478	2	28.86865	0.0000	**
ระยะทาง	478	2	5.48624	0.0644	NS
การย้ายที่อยู่	478	1	5.50581	0.0190	*
การรู้จักสถานที่ให้บริการวัคซีน	478	1	57.02156	0.0000	**
สถานที่คลอดบุตร	478	3	4.23904	0.2368	NS
การรู้จักโรคบาดทะยักในเด็กแรกเกิด	478	1	31.89137	0.0000	**

NS = Statistical not significant

* = Statistical significant at $\alpha = .05$

** = Statistical significant at $\alpha = .01$

หมายเหตุ : ตารางแสดงการทดสอบ Chi-square test ของตัวแปรต่าง ๆ อยู่ในภาคผนวก ข.

สำหรับการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของตัวแปรต่าง ๆ ระหว่างกลุ่มหญิงที่ได้รับวัคซีนครบชุด กับกลุ่มหญิงที่ไม่ได้รับวัคซีน โดยใช้ Unpaired t-test ผลปรากฏว่า

- อายุไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = .6720$)
- รายได้ครอบครัวต่อเดือน ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

($p = .1040$)

- ลำดับครรภ์ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = .0020$)

- จำนวนบุตรมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = .0000$)
- ความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับโรคมาดทะยักและวัคซีนป้องกันโรคมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = .0000$ และ $.0020$ ตามลำดับ) ดังตารางที่ 4.20

ตารางที่ 4.20 สรุปผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของตัวแปรต่าง ๆ ระหว่างกลุ่มหญิงที่ได้รับวัคซีนครบชุดกับกลุ่มหญิงที่ไม่ได้รับวัคซีน โดยใช้ Unpaired t-test

ตัวแปร	ได้รับครบ		ได้รับไม่ครบ/ไม่ได้รับ		t -	p -	
	n	$\bar{X} \pm SD$	n	$\bar{X} \pm SD$			
อายุ	396	24.7475±5.625	82	25.0366±5.614	-0.42	0.672	NS
รายได้ครอบครัว	396	2214.3586±1541.516	82	2018.9024±825.505	1.63	0.104	NS
ลำดับครรภ์	396	1.8737±1.312	82	2.3780±1.402	-3.13	0.002	**
จำนวนบุตร	396	1.6515±0.947	82	2.1951±1.222	-3.80	0.000	**
ความรู้เกี่ยวกับโรคมาดทะยัก และวัคซีนป้องกันโรค	287	2.8258±1.253	33	1.9091±1.378	3.94	0.000	**
ทัศนคติเกี่ยวกับโรคมาดทะยัก และวัคซีนป้องกันโรค	396	11.1263±1.379	82	10.4878±1.680	3.22	0.002	**

NS = Statistical not significant

* = Statistical significant at $\alpha = .05$

** = Statistical significant at $\alpha = .01$